

Lärohandledning för arbete i fritidshem

Inledning

Lärohandledning till *Om du bara förstod* av Malin Lundgren

Den här lärohandledningen innehåller arbetsförslag till boken *Om du bara förstod*, skriven av mig, Malin Lundgren, och utgiven av Idus förlag, 2021.

Jag är utbildad samhällsjournalist samt legitimerad grundlärare med inriktning mot arbete i fritidshem. Jag jobbar idag som ansvarig för ett fritidshem för elever mellan sex och tretton år. Den här lärohandledningen riktar sig i första hand till arbete i fritidshem, men går givetvis även att arbeta med i undervisningen i Svenska för årskurs 4-6. Boken riktar sig till ålder 9-12 år.

Om boken

Om du bara förstod uppkom efter en diskussion bland vuxna där barn med epilepsi diskuterades utifrån frågor som ”Eftersom de har samma diagnos, varför ser deras handlingsplaner då så olika ut?”.

Svaret på den frågan visade sig vara att dessa barn hade olika typer av epilepsi.

I slutet av boken kan du läsa mer om epilepsi och att det inte bara är *en* diagnos, utan flera olika diagnoser.

Boken är fiktiv, det vill säga påhittad av mig, och utgår från en persons perspektiv, ett förstapersonsperspektiv. Det innebär att andra personer som lever med, eller i närheten av någon med, epilepsi antingen kan känna igen sig väldigt mycket eller knappt något alls i hur sjukdomen beskrivs. En persons erfarenhet av ett sjukdomsförlopp behöver inte vara detsamma som någon annans, och det är något som jag som författare vill lyfta i den här berättelsen.

Syftet är både att skapa igenkänning och att öka förståelsen för hur denna sjukdom kan uttrycka sig.

Handling

Huvudpersonen i *Om du bara förstod* heter Terese, men kallas för Tessie. Hon går i årskurs 6. Tessie lever med diagnosen epilepsi och får ständigt tampas med fördomar, oförståelse och misstro till hennes egen förmåga.

Många gånger kommer osäkerheten inifrån henne själv, vilket gör att hon inte alltid själv kan avgöra vad som beror på sjukdomen och vad som beror på den ångest som sjukdomen medför för henne.

Hänvisningar till läroplanen

Fritidshem

I kapitel 4 framgår inte något specifikt om böcker och läsning, mer än att eleverna ska få möta *olika typer av texter*. De ska också lära sig *hur företeelser och samband kan beskrivas, till exempel med ord och bilder*. Så visst finns det hänvisningar som gör att det går att arbeta med böcker i fritidshemsverksamheten.

Som journalist och författare är det viktigt för mig att böcker förekommer i den icke-obligatoriska undervisningen. Framför allt för att visa för eleverna att böckerna inte måste förknippas med obligatorisk läsläsning och kravfyllda moment.

Fritidshemmet ska komplettera skolan och hemmet, vilket gör att läsning bör få en naturlig plats i undervisningen. I läroplanen för svenska ingår läsning både för årkurs 1-3 och 4-6. Till och med förskoleklassundervisningen har mer läsning i sin del av läroplanen, kapitel 3, än vad fritidshemmet uttryckligen har.

Några aktiviteter som jag regelbundet brukar lägga in i fritidshemsverksamheten är högläsning och ljudbokslyssning, men många gånger väljer jag ut vissa stycken ur böcker som läses högt innan ett annat moment tar vid.

Då fritidshemsverksamheten kan se väldigt olika ut på olika skolor och många gånger ha stora och stökiga grupper så rekommenderar jag att bara läsa några väl valda sidor eller kapitel inför något annat projekt. På så sätt får eleverna möta olika typer av texter, utan att för den delen behöva sätta sig in i en hel berättelse. Då kan också dessa böcker fungera även för yngre barn, även om de egentligen är tänka för ålder 9-12 år.

Läroplanen för fritidshem: Lgr11, kapitel 4:

Syfte:

Syftet med undervisningen i fritidshem är att den ska ta tillvara olikheter och mångfald och på så sätt ge eleverna möjlighet att fördjupa sin förståelse för olika sätt att tänka och vara. Undervisningen ska även ta tillvara elevernas nyfikenhet och ge dem möjlighet att utveckla sitt intresse för och sin förmåga att kommunicera med olika språkliga uttrycksformer.

Vidare ska undervisningen bidra till att utveckla elevernas intresse för och kunskaper om natur, teknik och samhälle genom att ge dem möjligheter att utforska, ställa frågor kring och samtala om företeelser och samband i omvärlden.

Genom att arbeta med böckerna kan eleverna stärkas i sitt empatiska förhållningssätt.

Centralt innehåll:

Handledningen är kopplad till följande centrala punkter i läroplanen:

Språk och kommunikation:

- Samtala om olika typer av texter.

Skapande och estetiska uttrycksformer:

- Tolka och samtala om olika estetiska uttryck.

Natur och samhälle:

- Samhälle; Hur företeelser och samband kan beskrivas, till exempel med ord och bilder.

Lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse:

- Livsstilens betydelse för hälsan, till exempel hur kost, sömn och balansen mellan fysisk aktivitet och vila påverkar det psykiska och fysiska välbefinnandet.

Aktivitetsförslag för Fritidshem

Intervjua karaktärerna

Koppling till Lgr11: Livsstilens betydelse för hälsan.

Skapande genom olika estetiska uttrycksformer, till exempel lek och drama.

Läs kapitel 1 och 2 (s. 7-16) i *Om du bara förstod*

Diskutera: Hur presenteras karaktärerna?
Vem är huvudperson?
Hur presenteras sjukdomen epilepsi?
Hur verkar huvudkaraktärens vardag påverkas av sjukdomen?

Lek: Detta är en fantasilek där eleverna intervjuar varandra och låtsas att de är karaktärer från boken. Tänk er in i hur huvudkaraktären och de andra som presenteras i de första kapitlen är. Intervjua karaktärerna, genom att gå in i roller. Fråga om karaktärernas ålder och annan grundläggande information, ibland finns svaren i texten, ibland får eleverna hitta på. Bygg sedan vidare med att fråga huvudpersonen hur det känns att ha sjukdomen och de anhöriga, alltså de karaktärer som är kompisar och familj, hur det känns att stå bredvid någon med dessa sjukdomar.

Estetik: De som vill och vågar kan spela upp intervjuerna som teater.

Faktatext

Koppling till Lgr11: Samhälle; hur företeelser och samband kan beskrivas samt Samtala om olika typer av texter

Läs faktatexten på sida 170-171 i *Om du bara förstod*.

Diskutera: Hur är faktatexten uppbyggd?
Vilken fakta finns med?
Undrar du över någonting mer?

Googla: Surfa in på hjärtebarnsfonden alternativt Svenska epilepsiförbundet och läs mer om de olika sjukdomarna.

- Vilka olika inriktningar finns det för vald sjukdom
- Vid vilken ålder kan sjukdomen uppstå
- Finns det ett botemedel/går det att bli av med sjukdomen?

Skapa: Skriv en faktatext och/eller gör ett kollage om vald sjukdom.

Dikter

Koppling till Lgr11: Samtala om olika typer av texter

Läs dikten på försättsbladet (onummerad s. 5) i *Om du bara förstod*.

Diskutera: Vad handlar dikten om?
Vad handlar dikten om för dig?
Vilka sinnen förmedlas i dikten?

Skapa: Försök nu själv att skriva en dikt.
Använd gärna så många sinnen som möjligt i
texten. Fundera över hur något låter, luktar,
smakar, ser ut och känns.

Skriva dialog

**Koppling till Lgr11: Livsstilens betydelse för hälsan samt
Samtala om olika typer av texter**

Läs sida 80-81 i *Om du bara förstod*

Diskutera: Hur tror du att det känns att äta mediciner
varje dag?
Äter du några mediciner?
Hur tror du Tessie känner sig under utfrågningen?

Skriv: Gå ihop två och två. Skriv en dialog om något där
ni frågar ut varandra om någonting. Det kan vara
vad de tycker om fritids, vilket som är deras
favoritdjur eller favoritmaträtt eller vad som helst.
Ställ följdfrågor och försök att fylla ut ett helt
pappersark med frågor och svar.

Bonusuppdrag:

Skapa sällskapsspel

Koppling till Lgr11: Normer och regler i elevernas vardag, till exempel i lekar och spel, och varför regler kan behövas.

Läs kapitel 20 (s. 101-104) i *Om du bara förstod*

Diskutera: Vilka sällskapsspel har ni hemma?
När brukar ni spela spel hemma?
Hur förvarar ni era spel därhemma?
Vilka sällskapsspel har ni på fritids?
När brukar ni spela spel på fritids?
Hur förvarar ni era spel på fritids?

Skapa: Vad behövs för att skapa ett eget spel?
Leta fram gamla tärningar och spelpjäser och bygg ert eget spel utifrån de regler ni själva vill ha.

Tack för att ni har valt att jobba med min bok!

Läs gärna hela boken och skriv recensioner.

Läs mer av mig:

Zero betyder noll (som i nolla), utgiven 2018 av Idus förlag, gratis lärarhandledning finns för nedladdning på förlagets hemsida

Bitar av ett pussel, utgiven 2019 av Idus förlag

Ett hål i mitt hjärta, utgiven 2019 av Idus förlag, gratis lärarhandledning Fritidshem finns för nedladdning på förlagets hemsida

Läs mer om läsning på fritidshem:

"På fritids är det mera verbalt": Läsmotiverande arbetssätt och möjliga läsmiljöer på fritidshem, av Malin Lundgren, 2019, självständigt arbete på grundnivå (examensarbete)

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1372427/FULLTEXT01.pdf>

Om ni har frågor eller funderingar kan ni kontakt mig på lundgren.mj@gmail.com

När ni arbetar med någon av mina tips får ni gärna fotografera ert arbete och tagga mig på Instagram, [@mj_lundgren](https://www.instagram.com/mj_lundgren), tänk dock på att inte fotografera ansikten.

Händer/fötter är okej, men fokusera på aktiviteten inte på eleverna när du fotograferar. Genom att tagga mig i bilden godkänner du att jag sprider bilden på mitt öppna Instagramkonto.

#fritidshem #läsningpåfritids #läsningförbarn #fritidshemsaktiviteter #aktivabarn